

Avoliittolaki

Oikeusministeriön esitteitä

- » Avioliiton solmiminen
- » Puolisoiden oikeudet ja velvollisuudet avioliitossa
- » Perheasiainsovittelu
- » Avioliiton purkaminen
- » Puolisoiden omaisuuden jako

Tietoa avioliittolaista

Tässä esitteessä selostetaan lyhyesti avioliiton solmimista ja purkamista sekä avioliiton oikeudellisia vaikutuksia koskevia säännöksiä.

Esite on tarkoitettu annettavaksi jokaiselle avioliittoon aikovalle silloin, kun hän pyytää avioliiton esteiden tutkintaa.

Avoliittolaki (234/1929) löytyy Internetistä osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>.

Oikeusministeriö

Päivitetty 18.8.2014

Avioliiton solmiminen

Avioliitto solmitaan joko kirkollisella vihkimisellä tai siviilivihkimisellä. Ennen vihkimistä on aina toimitettava avioliiton esteiden tutkinta, jossa varmistetaan siitä, että aiottu avioliitto on lain mukaan sallittu.

Kuka voi mennä avioliittoon

Avioliittoon voi mennä jokainen

- joka on täyttänyt 18 vuotta
- joka ei ole avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

Kahdeksaatoista vuotta nuorempi voi kuitenkin solmia avioliiton oikeusministeriön luvalla.

...ja kenen kanssa?

Avioliitto ei ole sallittu läheisten sukulaisten kesken. Tämän mukaisesti avioliitto on kielletty:

- lapsen ja hänen vanhempansa sekä sisarusten ja puolisisarusten välillä
- kun toinen avioliittoon aikovista on toisen veljen tai sisaren jälkeläinen (esimerkiksi eno ja sisarentytär).

Viimeksimainitussa tapauksessa avioliitto on kuitenkin sallittu oikeusministeriön luvalla.

Avioliiton esteiden tutkinta

Ennen vihkimistä avioliittoon aikovien on yhdessä pyydettävä avioliiton esteiden tutkintaa. Pyyntö esitetään maistraatille. Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on. Avioliiton esteiden tutkintaa pyydetäessä avioliittoon aikovien on allekirjoitettava vakuutus siitä, että aiotulle avioliitolle ei ole estettä.

Todistus avioliiton esteiden tutkinnasta

Kun avioliiton esteiden tutkija on todennut, että aiotulle avioliitolle ei ole esteitä, on avioliittoon aikoville annettava tästä todistus. Todistusta ei saa antaa aikaisemmin kuin seitsemäntenä päivänä tutkinnan pyytämistä.

Todistus avioliiton esteiden tutkinnasta on voimassa neljän kuukauden ajan todistuksen antamisesta lukien. Tämän määräajan kuluttua umpeen vihkiminen voidaan toimittaa vasta sen jälkeen, kun avioliiton esteet on uudelleen tutkittu.

Kirkollisen vihkimisen edellytykset

Kirkollinen vihkiminen voidaan toimittaa:

- evankelis-luterilaisessa kirkossa
- ortodoksisessa kirkokunnassa
- muussa uskonnollisessa yhdyskunnassa, jonka jäsenenä on vihkimisoikeus.

Kirkollista vihkimistä ei voida toimittaa ennen kuin avioliiton esteet on tutkittu ja avioliittoon aikoville on annettu tästä todistus. Tämän lisäksi oikeus saada kirkollinen vihkiminen riippuu kunkin uskonnollisen yhdyskunnan omista määräyksistä. Kukin uskonnollinen yhdyskunta määrää itse näistä muista kirkollisen vihkimisen ehdoista.

Siviilivihkimisen edellytykset

Siviilivihkiminen voidaan toimittaa aina, kun avioliiton esteet on tutkittu ja avioliittoon aikoville on annettu tästä todistus.

Kuka vihkii avioliittoon?

Kirkollisen vihkimisen saa avioliittolain mukaan toimittaa:

- evankelis-luterilaisen kirkon pappi
- ortodoksisen kirkokunnan pappi
- rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeus.

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

- laamanni, käräjätuomari ja kärjäviskaali
- käräjäoikeuden notaari, joka on määrätty toimittamaan vihkimisiä
- maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja ja maistraatissa toimiva julkinen notaari.

Sukunimen valinta ennen vihkimistä

Avioliittoon aikovat voivat valintansa mukaan joko säilyttää avioliitossa omat sukunimensä tai ottaa yhteisen sukunimen. Jos he valitsevat yhteisen sukunimen, voi se avioliittoon aikovista, jonka nimi muuttuu, lisäksi päättää, että hän käyttää aikaisempaa sukunimeään yhteisen sukunimen edellä. Yhteisen sukunimen valinnasta on ennen vihkimistä ilmoitettava vihkipäälle.

Lisätietoja puolisoiden ja lasten sukunimestä saa maistraatista tai siitä seurakunnasta, johon jompikumpi kihlakumppaneista kuuluu.

Puolisoiden oikeudet ja velvollisuudet avioliitossa

Avioliittolain mukaan puoliset ovat keskenään yhdenvertaiset. Lain peruseriaatteen mukaan puolisoiden tulee avioliitossa osoittaa keskinäistä luottamusta ja yhteisesti toimia perheen hyväksi. Kummallakin puolisoilla on oikeus itse päättää osallistumisestaan ansiotyöhön sekä yhteiskunnalliseen ja muuhun toimintaan perheen ulkopuolella.

Avioliittolaissa säädetään ainoastaan puolisoiden keskinäisistä oikeuksista ja velvollisuuksista toisiaan kohtaan. Vanhempien velvollisuuksista lapsiaan kohtaan säädetään lapsen asemaa koskevassa lainsäädännössä. Näistä laeista tärkeimmät ovat isyyslaki, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä laki lapsen elatuksesta.

Puolisoiden elatusvelvollisuus avioliiton aikana

Avioliiton aikana kummankin puolison tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen. Tarvittaessa voidaan myös avioliiton aikana vahvistaa, että toisen puolisoista on maksettava toiselle elatusapua. Elatusavun määrä ja sen maksutapa voidaan vahvistaa joko sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseksi voi näissä tapauksissa olla tarpeen ottaa yhteyttä kansainvälisiä perheoikeuskysymyksiä tuntevaan lakimieheen.

Omaisuuuden osituksen sovittelu

Omaisuuuden osituksen sovittelu tarkoittaa sitä, että yksittäistapauksessa voidaan kohtuusharkinnan perusteella poiketa niistä säännöistä, joita omaisuuuden osituksessa olisi muutoin noudatettava.

Omaisuuuden ositusta voidaan sovittella, jos se johtaisi:

- kohtuuttomaan lopputulokseen tai
- siihen, että toinen puoliso saisi perusteettomasti taloudellista etua.

Kun osituksen sovitteluä harkitaan, on erityisesti otettava huomioon:

- avioliiton kestoaika
- puolisoiden toiminta yhteisen talouden hyväksi ja omaisuuuden säilyttämiseksi ja kartuttamiseksi
- muut näihin verrattavat, puolisoiden taloutta koskevat seikat.

Osituksen sovittelu tapahtuu siis ottamalla huomioon kohtuus- ja oikeudenmukaisuusnäkökohdat kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Tämän vuoksi ei voida ennalta asettaa yleisiä sääntöjä siitä, milloin osituksen sovittelu tulee kysymykseen, miten sovittelu toimitetaan tai kuinka useissa tapauksissa ositusta sovittellaan.

Tavallisimmat tilanteet, joissa sovittelu tulee harkittavaksi, voidaan kuitenkin kuvata seuraavan kahden esimerkin avulla:

Esimerkki 1: Lyhytaikainen lapseton avioliitto, ei avioehtosopimusta. Matti ja Maija solmivat avioliiton. Avioliiton kestänytä kaksi vuotta puoliset tuomitaan avioeroon. Matilla on omaisuutta 600 000 euron arvosta, Majalla on 200 000 euron arvoinen asunto-osake. Kumpikin on ansiotyössä, avioliitosta ei ole lapsia. Omaisuuuden osituksesta voimassaolevien pääsääntöjen mukaan puolisoiden omaisuus (800 000 euroa) olisi jaettava tasan, jolloin Matti joutuisi luovuttamaan 200 000 euroa omasta omaisuudestaan Majalle.

Osituksen sovitteluä koskevien sääntöjen mukaan voidaan kuitenkin tällöin päättää, että kumpikin pitää oman omaisuutensa, koska muutoin Maija tulisi lyhytaikaisen avioliiton jälkeen saamaan perusteetonta etua.

Esimerkki 2: Pitkäaikainen avioliitto - avioehtosopimus. Antti ja Raija tuomitaan avioeroon avioliiton kestänytä 16 vuotta. Puolisolla on avioliitosta 14 ja 12 vuoden ikäiset lapset. Antin kuukausitulot ovat 4000 euroa kuukaudessa, Raijan 2000 euroa. Raija on ollut kotona kymmenen vuotta ja tänä aikana hoitanut kotia ja lapsia. Puolisoiden ainoan omaisuuden muodostaa Antin nimissä oleva 400 000 euron arvoinen osakehuoneisto, puolisoilla ei ole velkoja.

Antin ja Raijan tekemän avioehtosopimuksen mukaan kummallakaan ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, joten omaisuutta jaettava Antti tulisi säilyttämään nimissään olevan osakehuoneiston eikä Raija saisi lainkaan omaisuutta. Osituksen sovitteluä koskevien sääntöjen mukaan avioehtosopimuksen määräykset voidaan jättää huomiotta ja jakaa omaisuus (400 000 euroa) tasan puolisoiden kesken, koska avioehtosopimuksen noudattaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen, kun otetaan huomioon avioliiton kestoaika, puolisoiden taloudellinen asema sekä Raijan toiminta yhteisen talouden hyväksi. Tällöin kumpikin tulee saamaan omaisuutta 200 000 euron arvosta.

Miten omaisuuuden ositus toimitetaan?

Omaisuuuden ositus voidaan toimittaa joko siten, että

- osapuolet toimittavat osituksen itse keskenään tekemänsä sopimuksen mukaisesti (sopimusositus) tai
- osituksen toimittaa tuomioistuimen tähän tehtävään määräämä pesänjakaja, tavallisesti asianajaja (toimitusositus).

Kun ositus toimitetaan sopimusosituksena, osituksesta on laadittava asiakirja, joka on päivättävä ja allekirjoitettava sekä kahden esteettömän henkilön todistettava oikeaksi. Jos taas pesänjakaja toimittaa osituksen, laaditaan toimituksesta asiakirja, jonka pesänjakaja allekirjoittaa.

Puolisoiden omaisuussuhteita selvitetäessä ja omaisuuden ositusta suunniteltaessa on aina syytä kääntyä asianajajan, valtion oikeusaputoimiston tai muun asiantuntevan lakimiehen puoleen. Tällöin on myös aiheellista tiedustella mahdollisuutta saada korvausta oikeudenkäyntikulusta oikeusturvavakuutuksen (kotivakuutus) perusteella tai valtion varoin kustannettua oikeusapua.

Kansainväliset avioliitot monimutkaisempia

Jos parisuhteella on kansainvälinen tausta, joihinkin siinä esiintyviin oikeuskysymyksiin saatetaan soveltaa vieraan valtion lakia. Tämän esitteen tiedot eivät silloin välttämättä pidä paikkaansa.

...ja avioeron jälkeen

Avioeroon tuomittaessa tuomioistuिन voi velvoittaa toisen puolison maksamaan toiselle elatusapua, jos tämä harkitaan kohtuulliseksi. Elatusapu voidaan vahvistaa suoritettavaksi joko määräjajoin taikka kertakaikkisena summana. Elatusavun määrä ja suoritamistapa voidaan vahvistaa myös sopimuksella. Sopimus on esitettävä kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi.

Vanhempien elatusvelvollisuudesta lapsiaan kohtaan ja elatusavun vahvistamisesta säädetään lapsen elatuksesta annetussa laissa.

Puolisoiden velat ja vastuu toisen puolison veloista

Avioliiton aikana kumpikin puoliso vastaa itse yksin tekemästään velasta. Puoliso ei myöskään joudu avioliiton purkautumisen jälkeen vastuuseen sellaisesta velasta, jonka toinen puoliso on yksin tehnyt. Puolisot voivat kuitenkin halutessaan ottaa yhdessä velkaa. Puolisot vastaavat yhdessä myös sellaisesta velasta, jonka toinen puoliso on yksin tehnyt perheen elatusta varten (esim. puoliso on ostanut ruokatarvoroita tai tarpeellisia huonekaluja velaksi).

Puolisoiden omaisuus

Avioliiton solmiminen ei aiheuta muutoksia puolisoiden omistussuhteisiin. Se omaisuus, joka puolisolle kuuluu avioliittoa solmitaessa, jää avioliiton solmimisen jälkeenkin hänen omaisuudekseen. Samoin omaisuus, jonka puoliso hankkii avioliiton aikana tai saa perintönä taikka lahjana, on yksin hänen omaisuuttaan.

Puolisot voivat kuitenkin hankkia omaisuutta myös yhteiseen omistukseen, esimerkiksi ostamalla yhteisesti asunto-osakkeet ja maksamalla kauppahinnan puoliksi omista varoistaan.

Avioehtosopimus

Puolisot voivat joko ennen avioliiton solmimista tai avioliiton aikana tehdä avioehtosopimuksen. Avioehtosopimuksessa puoliset voivat sopia, ettei puolisoiden omaisuutta avioliiton purkaututtua jaeta tasan, vaan että esimerkiksi kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa itsellään. Avioehtosopimuksessa voidaan myös sopia siitä, että tietty omaisuus, esimerkiksi toisen perimä maatilla, jää jaon ulkopuolelle.

Avioehtosopimus tehdään kirjallisesti. Se päiväetään ja allekirjoitetaan. Lisäksi kahden esteettömän henkilön on todistettava se oikeaksi. Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity maistraatissa. Avioehtosopimuksen voi toimittaa rekisteröitäväksi mihin tahansa maistraattiin.

Avioehtosopimus saattaa olla varsin monimutkainen sopimus. Avioehtosopimuksen tekemistä harkittaessa on aiheellista kääntyä asianajajan, valtion oikeusaputoimiston tai muun asiantuntevan lakimiehen puoleen.

Yhteisen asunnon ja asuntoirtaimiston suoja

Avioliittolaissa on pyritty turvaamaan se, että perheen asunto ja siihen kuuluva irtaimisto säilyvät perheen käytössä myös silloin, kun tämä omaisuus kuuluu yksin toiselle puolisolle. Tämän vuoksi asunnon tai asuntoirtaimiston omistava puoliso ei saa ilman toisen puolison suostumusta myydä tai muutoin luovuttaa omaisuutta, joka yksinomaan tai pääasiallisesti on tarkoitettu käytettäväksi perheen asuntona eikä myöskään tällaiseen asuntoon kuuluvaa irtaimistoa. Nämä asunnon myyntiä tai muuta luovuttamista koskevat rajoitukset koskevat sekä asuntona käytettyä kiinteistöä että asunto-osakkeita. Suostumus on tarpeen myös silloin, kun esimerkiksi asunto-osake kuuluu puolisoille yhteisesti yhtä suurin osuuksin ja toinen puolisoista aikoo myydä omistamansa osuuden jollekin ulkopuoliselle.

Perheasiainsovittelu

Perheasiainsovittelu on avioliittolaissa säädetty erityinen sosiaalipalvelu, joka on käytettävissä silloin, kun perheessä syntyy ristiriitoja. Yleisimmin perheasiainsovitteluä käytetään silloin, kun puoliset harkitsevat eroa tai ovat jo päättäneet erota. Sovitteluä voidaan käyttää myös eron jälkeen syntyvien, esimerkiksi lapsen tapaamisiin liittyvien erimielisyyksien ratkaisemiseksi. Sovittelulla pyritään siihen, että ristiriidat voitaisiin ratkaista osapuolten välisin neuvotteluiin ja sopimuksin. Sovittelijan tehtävänä on kiinnittää erityistä huomiota lapsen aseman turvaamiseen.

Myös avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat käyttää perheasioiden sovitteluä.

Sovittelupalvelun käyttäminen on vapaaehtoista. Perheasiainsovittelussa käytävä keskustelu on luottamuksellista.

Sovittelun järjestämisestä huolehtivat kunnan sosiaalitoimet, minkä lisäksi sovittelupalvelua voivat antaa sovittelutoimintaan luvan saaneet yhteisöt ja henkilöt (lisää tietoa esitteessä Perheasiainsovittelu). Tarkempaa tietoa perheasiainsovittelusta saa oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Avioliiton purkaminen

Avioliitto voidaan purkaa tuomioistuimen päätöksellä (avioero). Avioeron voi saada kuuden kuukauden harkinta-ajan jälkeen tai sen jälkeen, kun puoliset ovat asuneet erillään keskeytyksettä viimeiset kaksi vuotta. Avioeroa käsitellessään tuomioistuin ei tutki avioerohakemuksen syitä.

Avioerohakemus tehdään kirjallisesti käräjäoikeudelle. Hakemuksen voivat tehdä puoliset yhdessä tai erikseen. Hakemuksen voi jättää käräjäoikeuden kansliaan tai lähettää käräjäoikeuteen postitse, telekopiona tai sähköpostina.

Jos vain toinen puoliso on hakijana, käräjäoikeus antaa hakemuksen tiedoksi toiselle puolisolle ja varaa tälle tilaisuuden lausua kirjallisesti oman näkemyksensä hakemuksesta.

Avioero harkinta-ajan jälkeen

Jos hakemus on puolisoiden yhteinen, harkinta-aika alkaa kuluu siitä, kun hakemus jätettiin tai saapui käräjäoikeudelle. Jos hakemuksen on tehnyt toinen puoliso yksin, harkinta-aika alkaa siitä, kun hakemus annettiin toiselle puolisolle tiedoksi. Käräjäoikeus ilmoittaa osapuolille harkinta-ajan alkamisesta ja siitä, miten osapuolten on toimittava, mikäli he haluavat lopullisen avioeron.

Kun harkinta-aika on kulunut, puoliset voivat yhdessä tai erikseen tehdä hakemuksen avioeroon tuomitsemisesta. Hakemus on kuitenkin tehtävä ennen kuin yksi vuosi on kulunut harkinta-ajan alkamisesta. Vaatimus avioeroon tuomitsemisesta on tehtävä samalla tavoin kuin pantaessa vireille avioeroa koskeva asia.

Avioero ilman harkinta-aikaa

Puoliset voidaan tuomita avioeroon ilman harkinta-aikaa, jos he ovat keskeytyksettä asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta. Erillään asuminen tulee osoittaa esimerkiksi väestörekisterioteella.

Muut avioeron yhteydessä käsiteltävät kysymykset

Avioerohakemuksen yhteydessä voidaan käräjäoikeudelle esittää vaatimus myös:

- yhteiselämän lopettamisesta ja siitä, kumpi puolisoista saa toistaiseksi jäädä asumaan perheen kotiin
- lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta
- elatusavun suorittamisesta lapselle tai puolisolle
- pesänjakajan määräämisestä osituksen toimittamiseksi

Edellä mainitut asiat voidaan saattaa käräjäoikeuden ratkaistavaksi myös erillisessä oikeudenkäynnissä.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä lapselle tai puolisolle maksettavaa elatusapua koskevat kysymykset voidaan ratkaista myös tekemällä niistä sopimus sosiaalitoimessa. Sosiaaliviranomaisen vahvistama sopimus on samanveroinen kuin tuomioistuimen päätös. Tarkempaa tietoa tästä sopimusmenettelystä saa oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Tietoa avioeroon liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä antavat valtion oikeusaputoimistot, yksityiset asianajajat ja muut lakimiehet.

Puolisoiden omaisuuden jako

...kun avioliitto purkautuu puolison kuoleman vuoksi

Kun avioliitto on purkautunut toisen puolison kuoleman vuoksi ja kuolleelta puolisolta on jäänyt rintaperillisiä (lapsia tai näiden jälkeläisiä), voivat leski tai perilliset vaatia toimittavaksi omaisuuden jakoa eli ositusta.

Tässä omaisuuden osituksessa puolisoiden kaikki omaisuus jaetaan pääsäännön mukaan tasan. Eloonjäänyt puoliso saa omaisuudesta puolet ja perilliset yhteensä toisen puolen. Omaisuuden osituksen jälkeen kukin perillinen voi lisäksi vaatia, että perillisten kesken toimitetaan perinnönjakoa.

Omaisuus jaetaan tällä tavoin tasan kuitenkin vain silloin, kun eloonjääneelle puolisolle kuuluu vähemmän omaisuutta kuin kuolleelle puolisolle. Jos sen sijaan eloonjääneelle puolisolle kuuluu enemmän omaisuutta kuin kuolleelle puolisolle, on eloonjääneellä puolisollla aina oikeus pitää kaikki oma omaisuutensa itsellään.

Esimerkki 1: Matti ja Maija ovat avioliitossa keskenään ja heidän avioliittonsa purkautuu Matin kuoleman takia. Matin perillisinä ovat puolisoiden lapset A ja B. Matilla on omaisuutta 200 000 euron arvosta, Majalla 100 000 euron arvosta. Tässä tapauksessa omaisuuden ositus toimitetaan siten, että Maija saa puolet yhteenlasketusta omaisuudesta (300 000 euroa) eli 150 000 euroa ja lapset A ja B yhteensä samoin 150 000 euroa. Toisin sanoen: koska tässä tapauksessa eloonjääneellä puolisollla, Majalla, oli vähemmän omaisuutta kuin ensiksi kuolleella puolisollla, Matilla, puolisoiden omaisuus jaetaan tasan Maijan ja lasten A ja B kesken.

Esimerkki 2: Jos edellisessä esimerkissä avioliitto olisikin purkautunut Maijan eikä Matin kuoleman vuoksi, saa Matti pitää koko oman omaisuutensa (200 000 euroa) ja lapset A ja B saavat vain äidilleen Majalle kuuluneen omaisuuden (100 000 euroa). Toisin sanoen: koska eloonjääneellä puolisollla, Matilla, oli enemmän omaisuutta kuin Majalla, Matti saa pitää koko omaisuutensa itsellään eikä hänen tarvitse luovuttaa mitään omaisuudestaan lapsille A ja B. Edellä sanotun lisäksi eloonjääneelle puolisolle turvataan oikeus pitää hallinnassaan perheen yhteisenä kotina käytetty asunto ja siihen kuuluva asuntointaimisto, jos eloonjääneellä puolisollla ei ole omistuksessaan muuta, kodiksi sopivaa asuntoa.

Jos avioliitto purkautuu puolison kuoleman vuoksi, mutta kuolleelta puolisolta ei ole jäänyt rintaperillisiä (lapsia tai näiden jälkeläisiä), eloonjäänyt puoliso perii koko kuolleen puolison omaisuuden, jos kuollut puoliso ei ollut testamentilla toisin määrännyt. Molempien puolisoiden kuoltua on viimeksi kuolleelta puolisolta jäänyt omaisuus jaettava pääsäännön mukaan tasan kummankin puolison perillisten kesken.

...ja avioerossa

Kun avioeroa koskeva asia on tullut käräjäoikeudessa vireille, voi kumpikin puoliso vaatia omaisuuden jakoa, ositusta, toimitettavaksi. Puolisoiden ei tarvitse jäädä odottamaan kuuden kuukauden harkinta-ajan umpeen kulumista tai lopullista avioerotuomiota, vaan ositus voidaan toimittaa heti, kun asia on tullut vireille. Avioeron perusteella toimitettavassa omaisuuden osituksessa jaetaan pääsäännön mukaan puolisoiden kaikki omaisuus tasan puolisoiden kesken.

Esimerkki 3: Matti ja Maija hakevat avioeroa yhteisellä hakemuksella. Omaisuuden ositus voidaan toimittaa sen jälkeen, kun hakemus on jätetty tuomioistuimelle. Matilla on omaisuutta 200 000 euron arvosta, Majalla 100 000 euron arvosta. Tällöin omaisuuden ositus toimitetaan pääsäännön mukaan siten, että kumpikin saa osalleen puolet puolisoiden omaisuudesta (300 000 euroa) eli 150 000 euroa.

On kuitenkin muistettava, että omaisuuden jakaminen tasan on vain pääsääntö, josta voidaan poiketa. Tästä pääsäännöstä poikkeaminen voi erityisesti perustua siihen, että puoliset ovat tehneet avioehtosopimuksen, taikka siihen, että omaisuuden ositusta sovitellaan kohtuunäkökohtien perusteella.

Avioehtosopimus ja omaisuuden ositus

Avioehtosopimus vaikuttaa siihen, miten omaisuus jaetaan osituksessa. Avioehtosopimus koskee osituksen toimittamista sekä silloin, kun avioliitto purkautuu toisen puolison kuoleman vuoksi että myös silloin, kun ositus toimitetaan avioeron perusteella.

Käytännössä on tavallisin avioehtosopimus, jossa määrätään, että kummallakaan puolisollla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että avioliiton purkauduttua puolisoiden omaisuutta ei jaeta tasan, vaan kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa itsellään.

Avioehtosopimuksella voidaan myös määrätä, että puolisollla ei ole avio-oikeutta tiettyyn toiselle puolisolle kuuluvaan omaisuuteen, esimerkiksi tämän perintönä saamaan maatilaan. Tämä määräys merkitsee sitä, että puolisoiden kesken jaetaan tasan kaikki muu omaisuus paitsi avioehtosopimuksessa mainittu maattila.

Avioehtosopimus ei kuitenkaan ole ehdottomasti sitova. Sen määräyksistä voidaan poiketa tai se voidaan jättää kokonaan huomiotta osituksen sovittelussa, jos avioehtosopimuksen noudattaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.